

APOŠTOLSKÝ LIST
SVATÉHO OTCE JANA PAVLA II.
OSOBÁM ZODPOVĚDNÝM
ZA SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY
RYCHLÝ VÝVOJ
(IL RAPIDO SVILUPPO)

POSELSTVÍ SVATÉHO
OTCE JANA PAVLA II.
K XXXIX. SVĚTOVÉMU DNI
SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

APOŠTOLSKÝ LIST
SVATÉHO OTCE JANA PAVLA II.
OSOBÁM ZODPOVĚDNÝM
ZA SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY
RYCHLÝ VÝVOJ
(IL RAPIDO SVILUPPO)

1. Rychlý vývoj technologií v oblasti médií je jistě jedním ze znamení pokroku dnešní společnosti. Díváme-li se na tyto novoty v nepřerušném vývoji, zdá se nám ještě více aktuální to, co čteme v dekretu II. vatikánského koncilu *Inter mirifica*, který byl vyhlášen mým ctihodným předchůdcem, služebníkem Božím Pavlem VI., 4. prosince 1963: „Z podivuhodných technických vynálezů, které zejména v dnešní době s Boží pomocí vyvinul lidský důmysl ze stvořených věcí, církev bere na vědomí a sleduje se zvláštním zájmem ty, které mají vztah především k lidskému duchu a které otevřely nové možnosti velmi snadného sdělování zpráv, myšlenek a pokynů všeho druhu.“¹

I. Plodná cesta ve stopách dekretu *Inter mirifica*

2. Čtyřicet let od publikace tohoto dokumentu se jeví velmi vhodné znovu uvažovat o „výzvách“, jež představují sdělovací prostředky pro církev, která, jak poznamenal Pavel VI., „by se cítila vinna před Bohem, kdyby nevyužila těchto tak účinných prostředků.“² Církev není volána k tomu, aby pouze užívala média k šíření evangelia, ale dnes více než kdy jindy je volána k tomu, aby začlenila poselství spásy do „nové kultury“, kterou mocné nástroje komunikace tvoří a rozšiřují. Upozorňuje, že užívání technik a technologií současné komunikace patří neodmyslitelně k vlastnímu misijnímu poslání ve třetím tisíciletí.

Křesťanské společenství vedené tímto vědomím učinilo významné kroky v užívání sdělovacích prostředků pro náboženskou informovanost, evangelizaci a katechezi, formaci pastoračních pracovníků této oblasti a pro výchovu ke zdravé zodpovědnosti uživatelů a adresátů různých sdělovacích prostředků.

---

¹ II. Vatikánský koncil. Dekret o hromadných sdělovacích prostředcích *Inter mirifica*, č. 1. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha : Zvon, 1995.

² PAVEL VI. Apoštolská exhortace *Evangelii nuntiandi*, č. 45. Praha : Zvon, 1990.

3. Ve světě bohatém na komunikační možnosti, jako je ten náš, existuje mnoho výzev k nové evangelizaci. Ohledně toho jsem chtěl v encyklice *Redemptoris missio* zdůraznit, že prvním areopagem novověku je *svět komunikace*, schopný sjednotit lidstvo a učinit z něj – jak se říká – „světovou vesnici“. Sdělovací prostředky dosáhly takové důležitosti, že se pro mnohé staly hlavním nástrojem vedení a inspirace pro individuální, rodinné i společenské chování. Jedná se o komplikovaný problém, protože taková kultura víc než z obsahu vychází ze samotného faktu, že existují nové způsoby komunikace dosud neznámými technikami a jazyky.

Naše doba je dobou světové komunikace, kde se mnohé okamžiky lidské existence rozvíjejí díky zprostředkovatelským procesům, nebo se s nimi musí alespoň konfrontovat. Omezím se na to, abych připomněl formaci osobnosti a svědomí, interpretaci a uspořádání citových pout, rozčlenění výchovných a formačních fází, vypracování a rozšíření kulturních fenoménů a rozvoj společenského, politického a ekonomického života.

V organickém a správném vývoji lidské bytosti média mohou a musí podporovat spravedlnost a solidaritu, přesně a pravdivě informovat o událostech, rozebírat v úplnosti situace a problémy a nechat zaznít různé názory. Nejvyšší kritéria pravdy a spravedlnosti ve zralém užívání svobody a odpovědnosti představují horizont, uvnitř kterého je umístěna skutečná povinnost užívat moderních účinných sdělovacích prostředků.

II. Evangelijní rozlišení a misionářské úsilí

4. I svět médií potřebuje Kristovo vykoupění. Pro to, abychom postupy a hodnoty sdělovacích prostředků analyzovali očima víry, nám může být určitou pomocí prohloubení chápání Písma svatého, které se představuje jako „velký kodex“ předávání poselství nikoliv pomíjivého a náhodného, ale podstatného pro svou spásnou moc.

Dějiny spásy vyprávějí a svědčí o vzájemné komunikaci Boha s člověkem, komunikaci, která využívá všechny formy a modulace komunikace. Lidská bytost je stvořena k obrazu a podobě Boží, aby

přijala Boží zjevení a zapředla s Ním rozhovor lásky. Kvůli hříchu se tato schopnost rozhovoru jak na rovině osobní, tak společenské změnila a lidé učinili a stále činí hořkou zkušenost neporozumění a vzájemného odcizení. Bůh je ale neopustil a poslal jim jediného svého Syna (srov. Mk 12,1-11). Ve Slově, které se stalo tělem, přijímá tato komunikace svou největší spásnou moc: takto je člověku v Duchu Svatém darována schopnost přijmout spásu, zvěstovat ji a svědčit o ní bratřím.

5. Komunikace mezi Bohem a lidstvem tedy dosáhla své dokonalosti ve vtěleném Slovu. Skutek lásky, skrze který se Bůh zjevuje, spojený s odpovědí víry lidstva dává vzniknout plodnému dialogu. Právě proto, vezmeme-li určitým způsobem za svůj požadavek učedníků „*nauč nás modlit se*“ (Lk 11,1), můžeme Pána žádat, aby nás vedl k pochopení, jak komunikovat s Bohem a s lidmi prostřednictvím podivuhodných sdělovacích prostředků. Média, uvedená do horizontu takové poslední a rozhodující komunikace, se ukazují jako prozřetelnostní příležitost, aby pronikla k lidem ve všech oblastech, překonala překážky času, místa a jazyka, vyjádřila nejrůznějšími způsoby obsah víry a nabídla každému, kdo je hledá, bezpečné přístavy, které dovolí vstoupit v rozhovor s tajemstvím Boha plně zjeveného v Kristu Ježíši.

Vtělené Slovo nám zanechalo příklad, jak komunikovat s Otcem a s lidmi, ať už prožíváme chvíle ticha a usebrání, nebo se modlíme na různých místech a různými jazyky. On vysvětluje Písmo, vyjadřuje se v podobenstvích, hovoří ve skrytosti domů, mluví na náměstích, na ulicích, na březích jezer, na vrcholcích hor. Osobní setkání s Ním nás nezanechá lhostejné, naopak nás povzbuzuje k Jeho napodobování: „*Co vám říkám ve tmě, povězte na světle, a co se vám šeptá do ucha, hlásejte ze střeš!*“ (Mt 10,27)

Existuje také vrcholný okamžik, v němž se komunikace stává plnou: je to eucharistické setkání. Věřící, kteří poznávají Ježíše v „lámání chleba“ (srov. Lk 24,30-31), se cítí být pobízeni k hlásání jeho smrti a vzkříšení a k tomu, aby se stali odvážnými a radostnými svědky jeho Království (srov. Lk 24,35).

6. Díky Vykoupení je schopnost věřících komunikovat uzdravena a obnovena. Setkání s Kristem tvoří nové bytosti, dovoluje jim, aby se staly součástí lidu, který On získal svou krví, když zemřel na kříži, a uvádí je do skrytého života Trojice, který je neustálou komunikací a předáváním dokonalé a nekonečné lásky mezi Otcem, Synem a Duchem Svatým.

Komunikace ukazuje hlavní rozměry církve, která je volána, aby hlásala všem radostnou zvěst spásy. Proto využívá příležitosti nabízené hromadnými sdělovacími prostředky jako možnosti dané Boží prozřetelností naší době, aby rostlo společenství a aby hlásání bylo výraznější.³ Média ukazují univerzální charakter Božího lidu, a tak podporují intenzivnější a bezprostřednější výměnu mezi místními církvemi a udržují vzájemné poznání a spolupráci.

Děkujeme Bohu za přítomnost těchto mocných prostředků, které jsou-li užívány věřícími v duchu víry a v učení v duchu Ducha Svatého, mohou přispívat k usnadnění šíření evangelia a k vytvoření účinnějších společných svazků mezi církevními společenstvími.

III. Změna smýšlení a pastorační obnova

7. V hromadných sdělovacích prostředcích církev nachází cennou podporu pro šíření evangelia a náboženských hodnot, pro podporu dialogu a ekumenické a mezináboženské spolupráce, jako i pro ochranu neměnných principů, jež jsou nezbytné pro budování společnosti, která respektuje důstojnost lidské osoby a která je pozorná k obecnému dobru. Církev je ráda používá k poskytování informací o sobě a pro rozšíření hranic evangelizace, katecheze a formace a přeje si jejich využití jako odpověď na Pánovo přikázání: „*Jděte do celého světa a hlásejte evangelium všemu tvorstvu!*“ (Mk 16,15)

³ Srov. JAN PAVEL II. Posynodální apoštolský list o povolání a poslání laiků v církvi a ve světě *Christifideles laici*, č. 18-24. Praha : Zvon, 1996; srov. PAPEŽSKÁ RADA PRO HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY. Pastorační instrukce o sdělovacích prostředcích *Aetatis novae*, č. 10. In: *Dokumenty o sdělovacích prostředcích*. Praha : Sekretariát České biskupské konference, 1996.

Misie jistě není jednoduchá v této naší době, kdy se šíří přesvědčení, že čas jistot nenávratně uplynul: mnohdy by se člověk měl naučit žít v horizontu úplného nedostatku smyslu, ve znamení pomíjivosti a prchavosti.⁴ V tomto kontextu mohou být hromadné sdělovací prostředky využívány stejně „k hlásání evangelia jako k jeho vytlačení ze srdcí lidí.“⁵ To představuje vážnou výzvu pro věřící, především pro rodiče, rodiny a všechny, kteří jsou odpovědní za formování dětí a mládeže. S pastorační rozvážností a moudrostí ať jsou v církevních společenstvích povzbuzováni ti, kteří mají zvláštní nadání, aby pracovali ve světě médií, aby se stali profesionály schopnými dialogu s širokým světem masmédií.

8. Povinnost vnášet hodnoty do médií se netýká pouze „zaměstnanců“ této oblasti, ale celého církevního společenství. Jestliže se sdělovací prostředky, jak již bylo řečeno, zajímají o různé oblasti vyjádření víry, musejí mít křesťané na paměti zprostředkovatelskou kulturu, v níž žijí: od liturgie, nejvyššího a základního vyjádření komunikace s Bohem a s bratry, po katechezi, jež se musí obracet na příjemce, kteří myslí současnými jazyky a žijí současnou kulturou.

Aktuální fenomén sdělovacích prostředků vede církev k pastorační a kulturní revizi, aby byla schopna odpovídajícím způsobem čelit epochálnímu přechodu, který prožíváme. Tento požadavek musí představit především pastýři: je totiž důležité snažit se o to, aby bylo evangelium hlášáno výrazným způsobem, který podnítl k jeho naslouchání a podpořil jeho přijetí.⁶ Zvláštní odpovědnost na tomto poli patří zasvěceným osobám, které jsou svým vlastním ustanovujícím charismatem zaměřeny na úsilí v oblasti sdělovacích prostředků. Ať

⁴ Srov. JAN PAVEL II. Encyklika o vztazích mezi vírou a rozumem *Fides et ratio*, č. 91. Praha : Zvon, 1999.

⁵ PAPEŽSKÁ RADA PRO HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY. Pastorační instrukce o sdělovacích prostředcích *Aetatis novae*, č. 4. In: *Dokumenty o sdělovacích prostředcích*. Praha : Sekretariát České biskupské konference, 1996.

⁶ Srov. JAN PAVEL II. Posynodální apoštolská exhortace o biskupu, služebníkovi evangelia Ježíše Krista pro naději světa, *Pastores gregis*, č. 30. Dostupné na: <http://tisk.cirkev.cz>

jsou formovány duchovně a profesionálně a „ať ochotně nabízejí své služby, v situacích, které se jeví jako vhodné pro pastorační (...), aby se jednak zabránilo škodám, které mohou vzniknout z nesprávného užívání těchto prostředků, jednak aby se pomohlo většímu šíření hodnotnějších programů, které zastávají názory shodné s morálním zákonem a bohaté na hodnoty lidské i křesťanské.“⁷

9. Je třeba zvážit důležitost médií, o kterých jsem se již před patnácti lety domníval, že je nevhodné nechávat je iniciativě jedinců nebo malých skupin, a doporučoval jsem je viditelně zařadit do pastoračního plánování.⁸ Zvláště nové technologie vytvářejí další příležitosti pro dohodnutou komunikaci jako službu pastorační a organizaci mnohostranných úkolů křesťanské komunity. Tím se myslí například, že internet nejen poskytuje zdroje pro větší informovanost, ale učí lidi, aby si zvykali na interaktivní komunikaci.⁹ Mnozí křesťané již užívají tento nový nástroj, zkoumají jeho možnosti v evangelizaci, výchově, vnitřní komunikaci, administrativě a ve vládě. Ale vedle internetu jsou užívána další nová média a ověřována všechna možná zhodnocení tradičních prostředků. Deníky a noviny, různé tiskoviny, katolické televize a rádia zůstávají velmi užitečné v celkovém pohledu na církevní komunikaci.

Zatímco obsahy jsou přirozeně přizpůsobovány potřebám různých skupin, jejich cíl by měl být stále týž, učinit lidi vědomé etického a morálního rozměru informací.¹⁰ Stejně tak je důležité zajistit for-

⁷ JAN PAVEL II. Posynodální apoštolská adhortace o zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě *Vita consecrata*, č. 99. Praha : Zvon, 1996.

⁸ Srov. JAN PAVEL II. Encyklika o stálé platnosti misijního poslání *Redemptoris missio*, č. 37. Praha : Zvon, 1994.

⁹ Srov. PAPEŽSKÁ RADA PRO HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY. *Církev a internet*, č. 6. Praha : Sekretariát České biskupské konference, 2002.

¹⁰ Srov. II. Vatikánský koncil. Dekret o hromadných sdělovacích prostředcích *Inter mirifica*, č. 15-16. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha : Zvon, 1995; PAPEŽSKÁ KOMISE PRO HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY. Pastorační instrukce o sdělovacích prostředcích *Communio et progressio*, č. 107. In: *Dokumenty o sdělovacích prostředcích*. Praha : Sekretariát České biskupské konference, 1996; PAPEŽSKÁ RADA

maci a pastorační pozornost pracovníkům sdělovacích prostředků. Tito muži a ženy se často nacházejí ve zvláštních tlacích a etických dilematech, které vyplývají z každodenní práce; mnozí z nich „upřímně chtějí poznat a tvořit, co je eticky správné,“¹¹ a očekávají od církve nasměrování a podporu.

IV. Média, křížovatka velkých sociálních otázek

10. Církev, jež je v síle poselství spásy, které jí Pán svěřil, také učitelkou lidskosti, upozorňuje na povinnost přispívat k lepšímu porozumění perspektivám a odpovědnosti, které jsou spojené s aktuálním vývojem hromadných sdělovacích prostředků. Právě proto, že ovlivňují vědomí jedinců, formují jejich smýšlení a určují jejich vidění věcí, je nutné naléhavě a jasně zdůraznit, že sdělovací prostředky představují dobro, které je třeba chránit a podporovat. Je nezbytné, aby také hromadné sdělovací prostředky vstoupily do rámce práv a povinností organicky uspořádaných jak z hlediska formace a etické odpovědnosti, tak v souvislosti se zákony a institucionálními pravomocemi.

Pozitivní vývoj médií ke službě obecnému dobru je odpovědností všech a každého.¹² Pro silná pouta, která mají média s ekonomikou, politikou a kulturou, je nezbytný systém správy, který by byl schopný zabezpečit zaměření na důstojnost osoby, prvenství rodiny, základní buňky společnosti, a správný vztah mezi různými subjekty.

11. Pozornost vzbuzují některé možnosti volby, které mohou být shrnuty do následujících slov: *formace, účast, dialog*.

PRO HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY. Pastorační instrukce o sdělovacích prostředcích *Aetatis novae*, č. 18. In: *Tamtéž*.

¹¹ PAPEŽSKÁ RADA PRO HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY. Pastorační instrukce o sdělovacích prostředcích *Aetatis novae*, č. 19. In: *Dokumenty o sdělovacích prostředcích*. Praha : Sekretariát České biskupské konference, 1996.

¹² Srov. *Katechismus katolické církve*, č. 2494. Karmelitánské nakladatelství : Kostelní vydání, 2002.

Na prvním místě je třeba *rozsáhlá formační práce*, aby byla média poznávána a užívána uvědomělým a náležitým způsobem. Nové jazyky, které zavádějí, mění kvality lidských vztahů a postupy jejich osvojení, a proto se bez patřičné formace podstupuje riziko, že místo aby média sloužila lidem, vedou k jejich zmanipulování a tíživému ovlivňování. To platí zvláště pro mladé, kteří projevují přirozený sklon k technologickým novinkám, a proto o to více potřebují být vychováni k odpovědnému a kritickému užívání médií.

Za druhé bych chtěl upozornit na vstup do médií a na *spoluodpovědnou účast* na jejich správě. Jsou-li sdělovací prostředky dobrem určeným celému lidstvu, musejí stále nacházet formy přizpůsobené tomu, aby se umožnila široká účast na jejich řízení, a to také prostřednictvím vhodných zákonodárných opatření. Je třeba umožnit růst kultuře spoluodpovědnosti.

Nakonec nesmějí být zapomenuty velké možnosti, které mají média v podpoře *dialogu*, neboť se stávají prostředky vzájemného poznání, solidarity a míru. Představují mocný pozitivní zdroj, jsou-li dány do služby vzájemného porozumění mezi národy; ničívou „zbraň“, jsou-li užívány k udržování nespravedlností a konfliktů. Můj ctihodný předchůdce blahoslavený Jan XXIII. v encyklice *Pacem in terris* prorockým způsobem varoval lidstvo před takovými možnými nebezpečími.¹³

12. Velký zájem vzbuzuje úvaha o úloze „veřejného mínění v církvi“ a „církve ve veřejném mínění“. Můj ctihodný předchůdce Pius XII. se setkal s vydavatelem katolických časopisů a poté řekl, že v životě církve by něco chybělo, kdyby v něm nebylo veřejné mínění. Toto pojetí bylo zdůrazněno i při jiných příležitostech,¹⁴

¹³ Srov. JAN PAVEL II. *Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXVII. světovému dni sdělovacích prostředků*. Praha : Sekretariát České biskupské konference, 2003.

¹⁴ Srov. II. Vatikánský koncil. Věroučná konstituce o církvi *Lumen gentium*, č. 37. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha : Zvon, 1995; PAPEŽSKÁ KOMISE PRO HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY. Pastorační instrukce o sdělovacích prostředcích *Communio et progressio*, č.

a v Kodexu kanonického práva je uznáno za daných okolností právo na vyjádření vlastního názoru.¹⁵ Platí-li, že pravdy víry nejsou otevřené k svévolným výkladům a respektování práv druhých tvoří vnitřní hranice k vyjádření vlastních hodnocení, platí také to, že v ostatních oblastech existuje mezi katolíky prostor pro výměnu názorů v uctivém dialogu spravedlnosti a rozvážnosti.

Ať už se jedná o komunikaci uvnitř církevního společenství nebo o komunikaci církve se světem, žádá si průhlednost a nový způsob, jak čelit otázkám spojeným se světem médií. Taková komunikace musí směřovat ke konstruktivnímu dialogu, aby v křesťanském společenství podpořila veřejné mínění informované přímo a schopné rozlišování. Církev má potřebu a právo, jako ostatní instituce a skupiny, dát ve známost vlastní aktivity, ale zároveň, je-li to nutné, si musí umět zajistit přiměřenou zdrženlivost, aniž by poškozovala přesnou a dostatečnou informovanost o církevních věcech. To je jedna z oblastí, kde je z velké části požadována spolupráce mezi věřícími laiky a pastýři, protože jak vhodně zdůrazňuje II. vatikánský koncil, „od takového přátelského vztahu mezi laiky a jejich pastýři se může očekávat mnoho dobrého pro církve, neboť tímto způsobem se v laicích posiluje pocit vlastní odpovědnosti, povzbuzuje se jejich horlivost a usnadňuje se jejich spolupráce s pastýři. Oni pak s pomocí zkušených laiků, ať jde o záležitosti duchovní nebo časné, mohou usuzovat přesněji a lépe. Tak může celá církev za spolupráce všech členů účinněji plnit své poslání pro život světa.“¹⁶

114-117. In: *Dokumenty o sdělovacích prostředcích*. Praha : Sekretariát České biskupské konference, 1996.

¹⁵ Kán. 212 § 3: „Křesťané mají právo, dokonce někdy i povinnost podle svých znalostí, příslušnosti a postavení sdělit pastýřům církve své mínění o věcech týkajících se prospěchu církve, a při zachování neporušenosti víry a mravů a úcty vůči pastýřům, s ohledem na obecný prospěch a na důstojnost osob, mají právo s tímto míněním seznámit ostatní věřící.“; srov. *Kodex kánonů východních církví*, kán. 15 §3.

¹⁶ II. Vatikánský koncil. Věroučná konstituce o církvi *Lumen gentium*, č. 37. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha : Zvon, 1995.

V. Sdělovat silou Ducha Svatého

13. Pro věřící a pro lidi dobré vůle je v této naší době velkou výzvou podpořit pravdivou a svobodnou komunikaci, která by přispívala k upevnění celkového vývoje světa. Po všech se žádá, aby pěstovali pozorné rozlišování a stálou bdělost, a tak aby zráli ve schopnosti zdravé kritiky tváří v tvář působivé síle sdělovacích prostředků.

Také v této oblasti věřící v Krista vědí, že mohou počítat s pomocí Ducha Svatého. S pomocí o to nezbytnější, uvažuje-li se o tom, jak se mohou rozšířit vnitřní těžkosti komunikace z důvodů ideologických, touhy po výdělku a moci, rivality a konfliktů mezi jednotlivci a skupinami, jako i z důvodu lidské slabosti a sociálního zla. Moderní technologie se vzpínají působivým způsobem co do rychlosti, množství a přenosu komunikace, ale nepodporují stejně tak křehkou výměnu mezi názory a srdci, která musí charakterizovat každou komunikaci ve službě solidarity a lásky.

V dějinách spásy se nám Kristus představil jako „ten, jenž oznamuje Otce“: „*V této poslední době však promluvil k nám skrze svého Syna.*“ (Žid 1,2) Věčné Slovo, které se stalo tělem, se „sdílí“ vždy s ohledem na ty, kteří poslouchají, učí pochopení jejich situace a jejich potřeb, pobádá k soucitu pro jejich utrpení a k ráznému odhodlání říci jim to, co potřebují slyšet, bez rozkazů nebo kompromisů, podvodů nebo manipulace. Ježíš učí, že komunikace je morální skutek: „*Dobrý člověk vydává z dobré pokladnice věci dobré, a špatný člověk vydává ze špatné pokladnice věci špatné. Ale říkám vám: I z každého neužitečného slova, které lidé pronesou, musí v soudný den vydat účty, protože podle svých slov budeš prohlášen za spravedlivého a podle svých slov budeš odsouzen.*“ (Mt 12,35-37)

14. Apoštol Pavel má jasné poselství pro ty, kteří se angažují ve sdělovacích prostředcích – politiky, profesionální hlasatele, diváky: „*Proto nechte lhaní a každý mluvte se svým bližním pravdu. Patříme přece k sobě všichni jako údy. (...) Ať vám z úst nevychází žádná ošklivá řeč, ale mluvte jen taková slova, která mohou prospět k du-*

chovnému prospěchu tam, kde je toho třeba. Tak vaše řeč přinese užitek těm, kdo vás budou poslouchat.“ (Ef 4,25.29)

Pracovníkům sdělovacích prostředků a zvláště věřícím, kteří pracují v této důležité oblasti společnosti, určuji výzvu, kterou jsem chtěl od začátku svého úřadu pastýře univerzální církve předložit celému světu: „*Nebojte se!*“

Nebojte se nových technologií! Ony patří „mezi věci podivuhodné“ – „*inter mirifica*“ – , které nám dal Bůh k dispozici, abychom objevili pravdu, užívali ji a dávali ji poznat, a to také pravdu o naší důstojnosti a o našem údělu jako jeho děti, dědici jeho věčného království.

Nebojte se odporu světa! Ježíš nás ujistil: „*Já jsem přemohl svět.*“ (Jan 16,33)

Nebojte se ani své slabosti a nedostatečnosti! Božský Mistr řekl: „*Já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa.*“ (Mt 28,20) Hlásejte poselství naděje, milosti a Kristovy lásky a udržujte v tomto světě, který pomíjí, stále živou věčnou naději na nebe, naději, kterou žádný sdělovací prostředek nebude moci přímo obsáhnout: „*To, co oko nevidělo, co ucho neslyšelo, a nač člověk nikdy ani nepomyslel, co všechno Bůh připravil těm, kdo ho milují.*“ (1 Kor 2,9) Panně Marii, která nám dala Slovo života a uchovávala v srdci jeho nepomíjící slova, svěřuji cestu církve v dnešním světě. Panna Maria ať nám pomáhá sdělovat všemi prostředky krásu a radost života v Kristu, našem Spasiteli.

Všem uděluji své požehnání!

Ve Vatikánu 24. ledna 2005, v den památky svatého Františka Saleského, patrona novinářů.

POSELSTVÍ SVATÉHO
OTCE JANA PAVLA II.
K XXXIX. SVĚTOVÉMU DNI
SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

„Sdělovací prostředky ve službě porozumění mezi národy“

Drazí bratři a sestry!

1. V dopise svatého Jakuba čteme: „Z jedněch a týchž úst vychází dobrořečení i zlořečení. Moji bratři, tak tomu být nemá!“ (Jak 3,10) Písmo svaté nám připomíná, že slova mají mimořádnou moc a mohou spojovat nebo rozdělovat národy, vytvářet pouta přátelství nebo vyvolávat nenávisť.

To platí jak pro slova jednoho člověka k druhému, tak pro komunikaci na jakékoliv další úrovni. Moderní technologie mají nebývalou možnost působit dobro, šířit pravdu naší spásy v Ježíši Kristu a podporovat vzájemné pochopení a smíření. Jejich špatné užívání však může způsobit nečekané zlo, vyvolat nedorozumění, předsudky nebo přímo konflikt. Téma zvolené pro Světový den sdělovacích prostředků 2005 – „Sdělovací prostředky ve službě porozumění mezi národy“ – se vztahuje k naléhavé potřebě podporovat jednotu lidské rodiny využíváním těchto velkých zdrojů.

2. Cenným prostředkem k dosažení tohoto cíle je výchova. Média mohou vzdělávat miliony lidí všech kultur a všech částí světa. Právem jsou nazývána „prvním areopagem novověku (...), pro mnohé se stala hlavním prostředkem informací a vzdělání, vedení a rad pro individuální, rodinné a sociální chování.“¹⁷ Pozornost a poznání druhého podporuje vzájemné porozumění, potírá předsudky a povzbuzuje k dalšímu vzdělávání. Zvláště obrazy mají moc přenášet trvalé dojmy a vyvolat určité chování. Učí lidi, jak si vážit jiných skupin a národů, a nevědomky je ovlivňují, aby je považovali za své přátele nebo nepřátele, spojence nebo potenciální protivníky.

---

¹⁷ JAN PAVEL II. Encyklika o stálé platnosti misijního poslání *Redemptoris missio*, č. 37. Praha : Zvon, 1994.

Nepřátelským zobrazováním ostatních se zasévá sémě konfliktu, který může lehce přerůst v násilí, válku, a dokonce genocidu. Místo budování jednoty a porozumění mohou média odsuzovat jiné sociální, etnické a náboženské skupiny a podněcovat strach a nenávisť. Lidé zodpovědní za obsah informací a způsob jejich sdělení mají opravdovou povinnost zajistit, aby k tomu nedocházelo. *Média mají ohromné možnosti podporovat mír, budovat mosty dialogu mezi národy*, a tím rozbít dnes tak rozšířený začarovaný kruh násilí, represí a nového násilí. Potvrzují to slova svatého Pavla, která jsou základem Poselství k Světovému dni míru 2005: „Nedopust', aby tě zlo přemohlo, nýbrž přemáhej zlo dobrem.“ (Řím 12,21)

3. Jestliže toto přispění k uskutečnění míru je jedním ze způsobů, kterým média mohou sbližovat národy, dalším způsobem je jejich vliv na rychlou mobilizaci pomoci v odpovědi na přírodní katastrofy. Bylo potěšující vidět, jak rychle odpovědělo mezinárodní společenství na nedávnou *tsunami*, která měla za následek nesmírné oběti. Rychlost, kterou se dnes zprávy šíří, výrazně zvyšuje možnosti včasného uplatnění praktických opatření pro co největší možnou pomoc. Tímto způsobem mohou média vykonat mnoho dobrého.

4. II. vatikánský koncil připomněl: „Aby se sdělovacích prostředků užívalo správně, je zcela nezbytné, aby ti, kdo s nimi pracují, znali pravidla mravního řádu a věrně je v této oblasti uplatňovali.“¹⁸

Základní etický princip je následující: „Cílem a mírou užívání sdělovacích prostředků je člověk a lidské společenství. Komunikace by měla vést od člověka k člověku, k jeho celistvému rozvoji.“¹⁹ Lidé sdělující informace tedy mají zvláště ve vlastním životě uplatňovat hodnoty a způsoby chování, které jsou povolání učít jiné. To vyžaduje především opravdové úsilí o obecné blaho – blaho, které není

¹⁸ II. Vatikánský koncil. Dekret o hromadných sdělovacích prostředcích *Inter mirifica*, č. 4. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha : Zvon, 1995.

¹⁹ Papežská rada pro hromadné sdělovací prostředky. *Etika ve sdělovacích prostředcích*, č. 21. Praha : Sekretariát České biskupské konference, 2000.

ohraničené omezenými zájmy určité skupiny nebo národa, ale které zahrnuje potřeby a zájmy všech, blaho celé lidské rodiny.²⁰ *Lidé sdělující informace mají příležitost prosazovat pravou kulturu života odmítnutím nynějšího sklonu k jeho poškozování*²¹ a přinášením pravdy o hodnotě a důstojnosti každé lidské osoby.

5. Vzor a příklad veškeré komunikace se nachází v Božím slově. „Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil Pán v minulosti k našim předkům skrze proroky. V této poslední době však promluvil k nám skrze svého Syna.“ (Žid 1,1-2) Ježíš Kristus, vtělené Slovo, ustanovil novou smlouvu mezi Bohem a jeho lidem – smlouvu, která také nás spojuje s druhými ve svátosti oltářní. „Jen on je náš pokoj: obě dvě části spojil v jedno a zboural přehradu, která je dělila, když na svém těle zrušil nepřátelství.“ (Ef 2,14)

U příležitosti letošního Světového dne sdělovacích prostředků v modlitbě prosím, aby muži a ženy pracující v médiích přispívali ke *zboření zdi nepřátelství, která rozděluje náš svět*, zdi, která odděluje národy a národnosti a podněcuje nedorozumění a nedůvěru; aby dokázali používat svěřené prostředky k upevnění pout přátelství a lásky, která zřetelně ukazují počátek Božího království zde na zemi.

Ve Vatikánu 24. ledna 2005, v den památky sv. Františka Saleského.

²⁰ Srov. JAN XXIII. Encyklika o míru mezi všemi národy v pravdě, spravedlnosti, lásce a svobodě *Pacem in terris*, č. 132. Praha : Zvon, 1996.

²¹ Srov. JAN PAVEL II. Encyklika o životě, který je nedotknutelné dobro, *Evangelium vitae*, č. 17. Praha : Zvon, 1995.

Seznam dokumentů vydaných v této ediční řadě

1. Poselství Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 1994 (1993)
2. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k oslavě II. světového dne nemocných 11. února 1994 (1993)
3. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 1994 (1993)
4. Poselství Svatého otce mladým celého světa u příležitosti IX. a X. světového dne mládeže 1994–1995 (1994)
5. Poselství Papeže Jana Pavla II. k XXXI. světovému dni modliteb za povolání (1994)
6. List Svatého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 1994 (1994)
7. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXVIII. světovému dni sdělovacích prostředků 15. května 1994 (1994)
8. Dopis papeže Jana Pavla II. rodinám (1994)
9. Poselství papeže Jana Pavla II. ke Světovému dni uprchlíků 1994–1995 (1994)
10. Poselství Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 1995 (1994)
11. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k oslavě III. světového dne nemocných 11. února 1995 (1995)
12. List papeže dětem u příležitosti Roku rodiny (1995)
13. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 1995 (1995)
14. List Svatého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 1995 (1995)
15. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXII. světovému dni modliteb za povolání (1995)
16. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXIX. světovému dni sdělovacích prostředků 28. května 1995 (1995)
17. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 1996 (1995)
18. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k oslavě IV. světového dne nemocných 11. února 1996 (1996)
19. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k postní době 1996 (1996)
20. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k Světovému dni uprchlíků 1996 (1996)
21. Poselství Svatého otce mladým celého světa u příležitosti XI. světového dne mládeže 1996 (1996)
22. List Svatého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 1996 v jubilejním roce jeho kněžského svěcení (1996)
23. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k XXXIII. světovému dni modliteb za povolání 28. dubna 1996 (1996)
24. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 1997 (1996)
25. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k přípravě na V. světový den nemocných 11. února 1997 (1996)
26. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 1997 (1996)
27. Poselství papeže Jana Pavla II. k Světovému dni uprchlíků 1997 (1997)
28. List Svatého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 1997 (1997)
29. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k XXXIV. světovému dni modliteb za povolání (20. dubna 1997) (1997).

30. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXI. světovému dni sdělovacích prostředků 11. května 1997 (1997)
31. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 1998 (1997)
32. Poselství papeže Jana Pavla II. k VI. světovému dni nemocných, Loreto 11. února 1998 (1998)
33. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 1998 (1998)
34. Poselství papeže Jana Pavla II. k Světovému dni uprchlíků 1998 (1998)
35. List Svätého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 1998 (1998)
36. Poselství Svätého otce Jana Pavla II. k XXXV. světovému dni modliteb za povolání 3. května 1998 (1998)
37. Poselství Svätého otce Jana Pavla II. k XXXII. světovému dni sdělovacích prostředků 24. května 1998 (1998)
38. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 1999 (1998)
39. Poselství papeže Jana Pavla II. k přípravě VII. světového dne nemocných 11. února 1999 (1999)
40. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 1999 (1999)
41. Poselství papeže Jana Pavla II. k Světovému dni uprchlíků 1999 (1999)
42. Poselství Svätého otce Jana Pavla II. ke XXXVI. světovému dni modliteb za povolání 25. dubna 1999 (1999)
43. List Svätého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 1999 (1999)
44. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXIII. světovému dni sdělovacích prostředků 16. května 1999 (1999)
45. *Incarnationis mysterium* – bula k vyhlášení Velkého jubilea roku 2000 (1999)
46. List papeže Jana Pavla II. umělcům (1999)
47. List papeže Jana Pavla II. starým lidem (1999)
48. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 2000 (1999)
49. Poselství papeže Jana Pavla II. k VIII. světovému dni nemocných (1999)
50. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 2000 (2000)
51. Poselství papeže Jana Pavla II. o putování na místa spjatá s dějinami spásy (2000)
52. Poselství papeže Jana Pavla II. k Světovému dni uprchlíků 2000 (2000)
53. List Svätého otce Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 2000 (2000)
54. Poselství papeže Jana Pavla II. ke XXXVII. světovému dni modliteb za povolání 14. května 2000 (2000)
55. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXIV. světovému dni sdělovacích prostředků 4. června 2000 (2000)
56. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 2001 (2000)
57. Poselství papeže Jana Pavla II. ke Světovému dni nemocných 11. února 2001 (2001)
58. Apoštolský list Jana Pavla II. daný motu proprio k prohlášení svatě Brigity Švédské, svatě Kateřiny Sienské a svatě Terezie Benedikty Od Kříže za spolupatronky Evropy (2001)
59. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 2001 (2001)
60. *Novo millennio ineunte* – apoštolský list papeže Jana Pavla II. na závěr Jubilejního roku 2000 (2001)
61. List papeže Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 2001 (2001)
62. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXVIII. světovému dni modliteb za povolání 6. května 2001 (2001)
63. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXV. světovému dni sdělovacích prostředků 27. května 2001 (2001)
64. Poselství Papeže Jana Pavla II. k XXII. světovému dni cestovního ruchu 27. září 2001 (2001)
65. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 2002 (2001)
66. Poselství papeže Jana Pavla II. ke Světovému dni nemocných 11. února 2002 (2002)
67. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 2002 (2002)
68. Poselství papeže Jana Pavla II. k LXXXVIII. světovému dni uprchlíků 2002 (2002)
69. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXIX. světovému dni modliteb za povolání 21. dubna 2002 (2002)
70. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXVI. světovému dni sdělovacích prostředků 12. května 2002 (2002)
71. List papeže Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 2002 (2002)
72. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXIII. světovému dni cestovního ruchu 2002 (2002)
73. *Misericordia Dei* – apoštolský list o některých aspektech slavení svátosti smíření (2002)
74. *Rosarium Virginis Mariae* – apoštolský list o modlitbě svätého růžence (2002)
75. Poselství papeže Jana Pavla II. k oslavě Světového dne míru 1. ledna 2003 (2002)
76. Poselství papeže Jana Pavla II. u příležitosti LXXXIX. světového dne uprchlíků 2003 (2003)
77. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 2003 (2003)
78. Poselství papeže Jana Pavla II. k XI. světovému dni nemocných 2003 (2003)
79. Poselství papeže Jana Pavla II. ke Dni mládeže v diecézích na Květnou neděli 13. dubna 2003 (2003)
80. Poselství papeže Jana Pavla II. k XL. světovému dni modliteb za povolání (2003)
81. Poselství papeže Jana Pavla II. ke XXXVII. světovému dni sdělovacích prostředků (2003)
82. *Ecclesia in Europa* – posynodální apoštolská exhortace (2003)
83. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXIV. světovému dni cestovního ruchu 2003 (2003)
84. Poselství papeže Jana Pavla II. k Světovému dni míru 1. ledna 2004 (2003)
85. Poselství papeže Jana Pavla II. k Světovému dni nemocných 11. února 2004 (2004)
86. Poselství papeže Jana Pavla II. k postní době 2004 (2004)
87. Poselství papeže Jana Pavla II. k XC. světovému dni uprchlíků 2004 (2004)
88. *Spiritus et sponsa* – apoštolský list papeže Jana Pavla II. k příležitosti XL. výročí vyhlášení konstituce o posvátné liturgii Sacrosanctum Concilium (2004)
89. Poselství papeže Jana Pavla II. k XIX. světovému dni mládeže na Květnou neděli 4. dubna 2004 (2004)
90. Poselství papeže Jana Pavla II. k XLI. světovému dni modliteb za povolání 2. května 2004 (2004)

91. Poselství papeže Jana Pavla II. k XXXVIII. světovému dni sdělovacích prostředků (2004)
92. List papeže Jana Pavla II. kněžím k Zelenému čtvrtku 2004 (2004)
93. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k XXV. světovému dni cestovního ruchu (2004)
94. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k XX. světovému dni mládeže (Kolín, srpen 2005) (2004)
95. Apoštolský list Svatého otce Jana Pavla II. biskupům, kněžím a věřícím laikům k Roku eucharistie (říjen 2004 – říjen 2005) *Mane nobiscum Domine* (2004)
96. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k Světovému dni míru 1. ledna 2005 (2004)
97. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k XIII. světovému dni nemocných 2005 (2005)
98. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k Světovému dni uprchlíků 2005 (2005)
99. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k postní době 2005 (2005)
100. Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k XLII. světovému dni modliteb za povolání 17. dubna 2004 (2005)
101. Apoštolský list Svatého otce Jana Pavla II. osobám zodpovědným za sdělovací prostředky Rychlý vývoj (Il rapido sviluppo)
Poselství Svatého otce Jana Pavla II. k XXXIX. světovému dni sdělovacích prostředků (2005)